

Riksgälden

103 74 STOCKHOLM

Skrivelse

Datum: 2021-07-05

Diariennr: SSM2021-3243

Dokumentnr: SSM2021-3243-13

Handläggare: Anders Wiebert

Telefon: 08-799 41 82

Finansieringsfrågor rörande det historiska avfallet

Strålsäkerhetsmyndighetens önskemål

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) önskar Riksgäldskontorets (Riksgälden) bedömning och utvärdering av de kostnadsuppskattningar som AB Svafo (Svafo) förväntas inkomma med i enlighet med SSM:s skrivelse *Begäran av uppgifter gällande kostnader för omhändertagande av historiskt avfall* (SSM2021-3243-13). SSM önskar synpunkter senast den 31 oktober 2021.

SSM önskar vidare att Riksgälden, i egenskap av ansvarig tillsynsmyndighet för finansieringssystemet, senast den 30 september 2021 gör en översiktlig analys av olika finansieringslösningar för historiskt avfall.

Bakgrund

Svafo har i skrivelse till Regeringskansliet (Miljödepartementet) i december 2020 framfört synpunkter gällande bolagets ansvar, inklusive kostnadsansvar, för delar av det s.k. historiska avfall som dels lagras på Studsviksområdet, dels har deponerats i Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) Slutförvar för kortlivat avfall (SFR) vid Forsmarksverket [1].

Regeringen har genom ändring av regleringsbrevet för 2021 [2] gett SSM i uppdrag att utreda frågor kopplade till ansvaret och finansieringen av omhändertagande av det historiska avfallet. Inom ramen för utredningen ska SSM redovisa sina bedömningar av vem som bör bära kostnaderna för avfallet och när dessa kostnader bedöms falla ut. Vidare ska SSM, utifrån slutsatserna gällande ansvarsförhållandena, lämna förslag på åtgärder som behöver vidtas. SSM ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 17 december 2021.

I september 2018 övertog Riksgälden ansvaret för de uppgifter inom finansiering av kärntekniska restprodukter som SSM tidigare hade enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) och förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringsförordningen). Detta innebar även att den kompetens som SSM hade inom detta område flyttades till Riksgälden. I december 2017 upprättade SSM och Riksgälden en överenskommelse om samarbete för att ömsesidigt kunna samarbeta utifrån myndigheternas gemensamma intressen och behov [3].

Enligt 57 § finansieringsförordningen har Riksgälden det övergripande tillsynsansvaret för uppgifter som faller under finansieringslagen. Riksgälden beslutar även om kärnavfallsavgifter och finansieringsbelopp för de delar av det historiska avfallet som idag

ryms inom finansieringslagen¹. Riksgälden har tidigare uttalat ”att en viss del av det historiska avfallet inte omfattas av finansieringslagen innebär en ekonomisk risk för staten. Riksgälden anser att samtligt historiskt avfall ska omfattas av finansieringslagen” [4].

SSM har genom tillsyn utrett och uttalat sig om ansvaret för det historiska avfallet [5] [6]. SSM avser även att låta en extern konsult utreda ansvarsfrågan av det historiska avfallet.

Behov av analys och synpunkter

SSM har inom ramen för regeringsuppdraget efterfrågat uppgifter gällande Svafos planerade åtgärder för det historiska avfallet, kostnadsuppskattningar för dessa åtgärder samt tidpunkten för dessa kostnader [7]. Vidare har SSM efterfrågat uppgifter om vilka delar av dessa kostnader som är finansierade genom finansieringslagen samt om de viktigaste osäkerheterna i det efterfrågade underlaget. SSM har efterfrågat svar från Svafos senaste den 1 oktober 2021. Mot bakgrund av det ansvar och de erfarenheter som Riksgälden har av att granska Svafos olika kostnadsberäkningar, önskar SSM erhålla ett utlåtande kring den lämnade kostnadsuppskattningen. SSM önskar synpunkter senast den 31 oktober 2021.

Som framgår av uppdraget ska SSM lämna förslag på åtgärder som behövs. SSM utesluter inte att detta utöver klargörande av ansvarsfrågan kan innefatta rekommendationer om statligt finansiellt stöd liksom ett förslag på förvaltning och system för utbetalning av sådana medel. Mot bakgrund av de ofrånkomliga osäkerheter som föreligger i uppskattningarna och det faktum att betydande delar av det historiska avfallet inte faller inom ramen för finansieringslagen, utesluter inte heller SSM att förslag om ändrad lagstiftning kan aktualiseras. Med tanke på den korta tiden förväntar sig inte SSM konkreta författningsförslag från Riksgälden.

Utifrån SSM:s tidigare bedömning om ansvaret för det historiska avfallet, önskar SSM att Riksgälden gör en översiktlig analys av olika tänkbara finansieringslösningar för historiskt avfall. SSM önskar att Riksgälden ger förslag på en finansieringslösning

- för det fall där den ansvarige fullt ut finansierar hantering av historiskt avfall,
- för det fall där den ansvarige får statligt stöd för delar av detta avfall.

För det fallet där den ansvarige får statligt stöd, önskar SSM att Riksgälden ger förslag på en finansieringslösning

- dels för det fall där ett statligt stöd ges löpande i samband med hantering av specifika avfallsposter av det historiska avfallet,
- dels för det fall där ett generellt statligt stöd ges i form av en engångssumma till den ansvarige.

SSM önskar även att Riksgälden, i samtliga fall, uttalar sig om för- och nackdelar med de olika finansieringslösningarna.

¹ Se bland annat beslut om kärnavfallsavgift för 2020–2022 och finansieringsbelopp för AB Svafos [8], där Svafos historiska avfall ingår som en del av de grundkostnader som de betalar kärnavfallsavgift för.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Michael Knochenhauer

Anders Wiebert

Referenser

- [1] AB Svafö, *Kostnadsansvar för avfall - skrivelse till Regeringskansliet*, 2020-12-14.
- [2] Regeringskansliet, Miljödepartementet, *Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Strålsäkerhetsmyndigheten*, Regeringsbeslut 3, M2021/00771, 2021-04-08.
- [3] Strålsäkerhetsmyndigheten och Riksgäldskontoret, "Överenskommelse om samarbete mellan Strålsäkerhetsmyndigheten och Riksgäldskontoret inom området kärnavfallsfinansiering," 2017-12-13.
- [4] Riksgäldskontoret, "Kärntekniklagutredningens betänkande: Ny kärntekniklag - med förtydligt ansvar (SOU 2019:16)," RG 2019/402, 2019-08-28.
- [5] Strålsäkerhetsmyndigheten, *Verksamhetsbevakning vid AB Svafö avseende omhändertagande av historiskt avfall 2019-04-25*, SSM2019-1916-3, 2019-06-13.
- [6] Strålsäkerhetsmyndigheten, *Verksamhetsbevakning avseende AB Svafös arbete med historiskt avfall*, SSM2020-3236-2, 2020-06-03.
- [7] Strålsäkerhetsmyndigheten, "Begäran av uppgifter gällande kostnader för omhändertagande av historiskt avfall," SSM2021-3243-13, 2021-07-02.
- [8] Riksgäldskontoret, "Beslut om kärnavfallsavgift för 2020 - 2022 och finansieringsbelopp för AB Svafö," RG 2018/1241, 2019-12-19.